

Piotr Prewysz-Kwinto

Wyższa Szkoła Bankowa w Toruniu
e-mail: ppqq@poczta.onet.pl

Grażyna Voss

Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy
e-mail: gvoss@wp.pl

KOSZTY FINANSOWANIA ZEWNĘTRZNEGO W ŚWIELE MIĘDZYNARODOWYCH REGULACJI RACHUNKOWOŚCI I NA PRZYKŁADZIE WYBRANYCH GRUP KAPITAŁOWYCH NOTOWANYCH NA GPW W WARSZAWIE

BORROWING COSTS BASED ON INTERNATIONAL ACCOUNTING REGULATIONS AND ON THE EXAMPLE OF SELECTED CAPITAL GROUPS LISTED ON THE WSE

DOI: 10.15611/pn.2018.503.34

JEL Classification: M41, M48

Streszczenie: Problematyka prezentacji i ujawniania informacji o kosztach finansowania zewnętrznego w sprawozdaniu finansowym została szczegółowo uregulowana w krajowych i międzynarodowych regulacjach rachunkowości. Odnoszą się do niej również przepisy prawa podatkowego. Wynika to z faktu, że w pewnych sytuacjach koszty finansowania zewnętrznego nie muszą być ujmowane w rachunku zysków i strat, lecz mogą być doliczane do wartości aktywów, a tym samym prezentowane w bilansie. Celem opracowania jest przedstawienie zasad ujawniania informacji dotyczących kosztów finansowania zewnętrznego w świetle rozwiązań zawartych w międzynarodowych regulacjach rachunkowości oraz analiza informacji w tym zakresie zawartych w sprawozdaniach finansowych największych grup kapitałowych notowanych na GPW w Warszawie.

Słowa kluczowe: koszty finansowania zewnętrznego, MSR/MSSF, ujawnianie informacji, grupy kapitałowe.

Summary: The presentation and disclosure of borrowing costs in the financial statements has been specifically regulated in national and international accounting regulations. This is due to the fact that in some situations borrowing costs do not need to be recognized in the statement of profit or loss, but can be added to the value of the assets and thus presented in the balance

sheet. The aim of this paper is to present the principles of disclosures of borrowing costs based on the international accounting regulations and the analysis of information included in the financial statements of the largest capital groups listed on the WSE.

Keywords: borrowing costs, IAS/IFRS, disclosure of informations, capital groups.

1. Wstęp

Zobowiązania długoterminowe w postaci kredytów, pożyczek czy dłużnych papierów wartościowych są jednym z podstawowych sposobów finansowania działalności podmiotów gospodarczych. Ich wykorzystywanie wiąże się jednak z koniecznością zapłaty dawcy kapitału odpowiedniego wynagrodzenia w postaci odsetek, które dla biorcy kapitału stanowią koszt finansowania zewnętrznego. W tym kontekście szczególnie znaczenia nabiera sposób prezentacji tych kosztów w sprawozdaniu finansowym, gdyż w praktyce nie zawsze muszą być ujmowane w rachunku zysków i strat jako koszt finansowy, obniżając wynik finansowy podmiotu, lecz mogą być doliczane (kapitalizowane) do wartości aktywów i tym samym prezentowane w bilansie, co wpływa pozytywnie na poziom generowanego wyniku finansowego.

Problematyka prawidłowego ujęcia i przedstawienia kosztów finansowania zewnętrznego w sprawozdaniach finansowych została zawarta zarówno w krajowych, jak i międzynarodowych regulacjach rachunkowości. Odnoszą się do niej także szczegółowo przepisy prawa podatkowego.

Celem opracowania jest przedstawienie zasad ujawniania w sprawozdaniu finansowym informacji dotyczących kosztów finansowania zewnętrznego, przy czym ze względu na jego objętość ograniczono się tylko do rozwiązań zawartych w międzynarodowych regulacjach rachunkowości.

Realizacji postawionego celu dokonano na podstawie analizy dostępnej literatury przedmiotu oraz analizy informacji zawartych w sprawozdaniach finansowych największych grup kapitałowych notowanych na GPW w Warszawie.

2. Koszty finansowania zewnętrznego w międzynarodowych regulacjach rachunkowości

Problematyka ujęcia kosztów finansowania zewnętrznego została szczegółowo uregulowana w odrębnym standardzie – MSR 23 Koszty finansowania zewnętrznego, uchwalonym po raz pierwszy w marcu 1984 r. Do dziś standard był kilka razy zmieniany, a obecnie obowiązuje jego wersja opublikowana 29 marca 2007 r. Zmiana standardu była wynikiem realizowanego procesu konwergencji standardów międzynarodowych wydawanych przez IASB ze standardami amerykańskimi – US GAAP. Najważniejszą zmianą wprowadzoną przez znowelizowany standard jest obowiązek

(a nie jak było wcześniej – możliwość¹) aktywowania (kapitalizacji) kosztów finansowania zewnętrznego w wartości składników aktywów wymagających dostosowania do użytkowania lub sprzedaży [Walińska 2007, s. 256]. Te składniki określa się w standardzie mianem dostosowywanych składników aktywów i definiuje jako taki składnik, który wymaga znacznego czasu niezbędnego do przygotowania go do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży [MSR 23, par. 7]. Są to więc zazwyczaj aktywa wytwarzane na własne potrzeby jednostki, np. budynki, maszyny wymagające dłuższego okresu dostosowania, ale również zapasy (wyroby gotowe i towary) wytwarzane w długich cyklach produkcyjnych lub wymagające długiego okresu dostosowania do sprzedaży [Hołda 2013, s. 294]. Do dostosowanego składnika aktywów nie zalicza się natomiast tych składników, które są gotowe do użytkowania lub sprzedaży z chwilą ich nabycia.

Zgodnie ze standardem 23 koszty finansowania zewnętrznego obejmują natomiast odsetki oraz inne koszty ponoszone przez jednostkę w związku z pożyczaniem środków finansowych. Są to między innymi [MSR 23, par. 6]²:

- odsetki z tytułu kredytu bankowego w rachunku bieżącym oraz odsetki od krótkoterminowych i długoterminowych pożyczek i kredytów,
- amortyzacja dyskont lub premii związanych z pożyczkami i kredytami,
- amortyzacja kosztów poniesionych w związku z uzyskaniem pożyczek i kredytów,
- obciążenia finansowe z tytułu umów leasingu finansowego, ujmowanych zgodnie z MSR 17 Leasing,
- różnice kursowe powstające w związku z pożyczkami i kredytami w walucie obcej w stopniu, w jakim są uznawane za korektę kosztów odsetek.

Koszty finansowania zewnętrznego, które można bezpośrednio przyporządkować budowie lub wytworzeniu dostosowanego składnika aktywów, należy uwzględnić w jego cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Takie podejście jest zgodne z jedną z nadrzędnych zasad rachunkowości – zasadą współmierności [Walińska, Kaczmarczyk 2009, s. 428-429]. W sytuacji, w której pozyskane środki finansowania zewnętrznego przed ich wydatkowaniem na dostosowanie składnika aktywów zostały krótkoterminowo zainwestowane, aktywowaniu (kapitalizacji) podlega tylko kwota będąca różnicą między rzeczywistymi kosztami finansowania zewnętrznego a przychodami, jakie uzyskano z tytułu czasowego zainwestowania pozyskanych środków. Ponadto MSR 23 nie wymaga kapitalizacji kosztów finansowania zewnętrznego dotyczących tych składników aktywów, które są wyceniane w wartości godziwej, lub zapasów produkowanych w sposób rutynowy w dużych ilościach [Hołda 2013, s. 295].

¹ Przed nowelizacją standard dawał możliwość wyboru podejścia, tj. ujęcia kosztów finansowania zewnętrznego w rachunku zysków i strat (podejście wzorcowe) lub uwzględniania tych kosztów w wartości składnika aktywów (podejście alternatywne).

² 12 stycznia 2017 r. IASB opublikował propozycję poprawek do MSR 23, które między innymi uściślają pojęcie kosztów finansowania zewnętrznego.

MSR 23 określa również dokładnie okres, przez jaki jednostka ma obowiązek aktywowania kosztów finansowania zewnętrznego. Jednostka rozpoczyna ten proces w dniu, w którym po raz pierwszy zostają spełnione wszystkie trzy poniższe warunki [MSR 23, pkt 14]:

- jednostka ponosi nakłady na składnik aktywów,
- jednostka ponosi koszty finansowania zewnętrznego,
- jednostka podejmuje działania niezbędne do przygotowania składnika aktywów do jego zamierzonego użytkowania lub sprzedaży.

Natomiast jednostka zaprzestaje aktywowania kosztów finansowania zewnętrznego wówczas, gdy wszystkie działania niezbędne do przygotowywania dostosowanego składnika aktywów do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży zostały zakończone [Gabrusewicz (red.) 2011, s. 27]. Przy czym konieczność dokonania dodatkowych prac administracyjnych, wykończeniowych czy przeróbek na życzenie kupującego lub użytkownika nie stanowi podstawy do dalszego aktywowania kosztów.

Należy dodać, że w przypadku konieczności zawieszenia prac związanych z wytwarzaniem składnika aktywów przez dłuższy okres jednostka ma obowiązek zawieszenia aktywowania kosztów finansowania zewnętrznego, chyba że przerwa w kontynuacji działań inwestycyjnych jest niezbędnym elementem tego procesu.

MSR 23 precyzuje również dokładnie, jaką część kosztów finansowania zewnętrznego należy aktywować, w przypadku gdy zaciągnięte zobowiązanie ma większą wartość niż dostosowywany składnik aktywów lub też składnik ten jest finansowany częściowo innymi zobowiązaniami, zaciągniętym wcześniej bez określonego jednak celu przeznaczenia. W takiej sytuacji wykorzystuje się stopę kapitalizacji, tj. średnią ważoną stopę wszystkich kosztów finansowania zewnętrznego, dotyczących pożyczek i kredytów zaciągniętych w danym okresie, innych niż pożyczki i kredyty zaciągnięte specjalnie w celu pozyskania określonego dostosowywanego składnika aktywów [MSR 23, par. 14].

Należy również wskazać, że MSR 23 nakłada na jednostki go stosujące obowiązek ujawniania w informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego dwóch wartości, tj.:

- kwoty kosztów finansowania zewnętrznego, aktywowanej w danym okresie;
- stopy kapitalizacji zastosowanej do ustalenia kwoty kosztów finansowania zewnętrznego – która może być aktywowana, jeśli źródła finansowania zewnętrznego nie były pozyskane tylko na finansowanie danego składnika aktywów.

3. Ujawnianie informacji o aktywowanych kosztach finansowania zewnętrznego w sprawozdaniach finansowych największych grup kapitałowych notowanych na GPW w Warszawie

W celu zbadania, czy i jak największe grupy kapitałowe notowane na GPW w Warszawie wywiązują się z nałożonych przez MSR 23 obowiązków, dokonano szczegółowej analizy informacji zawartych w ich sprawozdaniach finansowych. Należy w tym miejscu wskazać, że takie badanie nie było dotychczas prowadzone. Otrzymane wyniki zostały zaprezentowane poniżej.

3.1. Metodyka badania i charakterystyka badanej grupy

Badaniem objęto największe grupy kapitałowe³ notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, tj. wchodzące w dniu 5 maja 2017 r. w skład dwóch głównych jej indeksów: WIG20 oraz mWIG40. Reprezentowały one różne branże, które szczegółowo przedstawia tabela 1.

W badanej grupie największy udział miały podmioty z branży finansowej (banki i firmy ubezpieczeniowe) – 20%, chemicznej i paliwowej oraz budowlanej i dewelo-

Tabela 1. Grupy kapitałowe objęte badaniem według prowadzonej działalności

Lp.	Branża	Liczba grup kapitałowych	Udział
1	Budownictwo i deweloperzy	6	10,0%
2	Chemiczna i paliwowa	6	10,0%
3	Drzewna i papiernicza	2	3,3%
4	Elektromaszynowa	2	3,3%
5	Energetyczna	4	6,7%
6	Finansowa	12	20,0%
7	Handel detaliczny i hurtowy	5	8,3%
8	Informatyczna	4	6,7%
9	Metalowa	4	6,7%
10	Motoryzacyjna	3	5,0%
11	Spożywcza	2	3,3%
12	Telekomunikacyjna	2	3,3%
13	Wydobywcza	3	5,0%
14	Inna	5	8,3%
15	Razem	60	100,0%

Źródło: opracowanie własne.

³ Zgodnie z ustawą o rachunkowości przez pojęcie grupy kapitałowej rozumie się jednostkę dominującą z jednostkami zależnymi, art. 3.1 pkt 44 ustawy o rachunkowości.

perskiej – po 10,9%. W pozycji „inne” znalazły się grupy kapitałowe reprezentujące takie branże jak: gastronomiczna, hotelarska, medialna, transportowa oraz inne usługi. Wszystkie podmioty jako grupy kapitałowe notowane na GPW, zgodnie z ustawą o rachunkowości, sporządzały sprawozdania finansowe według standardów międzynarodowych MSR/MSSF, przy czym w analizie uwzględniono tylko skonsolidowane sprawozdania za rok obrotowy 2016 lub kończący się w roku 2016.

3.2. Wyniki przeprowadzonego badania

Badanie rozpoczęto od sprawdzenia, czy objęte nim grupy kapitałowe dokonują aktywowania części kosztów finansowania zewnętrznego i ujawniają te informacje w sprawozdaniu finansowym zgodnie z zapisami MSR 23. Postawione pytanie wydało się zasadne, gdyż prawie wszystkie badane podmioty (95%) były w posiadaniu środków trwałych w budowie, które w myśl MSR 23 należy traktować jako dostosowywany składnik aktywów, oraz wykorzystywały długoterminowe zobowiązania odsetkowe w postaci kredytów, pożyczek czy dłużnych papierów wartościowych jako swoje źródło finansowania. Przeprowadzona analiza wykazała jednak, że informacje o dokonaniu lub niedokonaniu aktywowania kosztów finansowania zewnętrznego znalazły się w sprawozdaniach finansowych zaledwie 36% badanych grup kapitałowych. Trzy czwarte z nich (tj. 28,3% wszystkich badanych) faktycznie aktywowało część kosztów finansowania zewnętrznego i podało dokładne wartości zarówno za rok 2016, jak i 2015. Kolejne 13,6% (tj. 5% wszystkich) poinformowało, że w badanym okresie nie zostały spełnione warunki pozwalające na aktywowanie tych kosztów, a pozostałe 9% (tj. 3,3% wszystkich) wskazało tylko, że dokonało ich kapitalizacji, ale wartość była w danym okresie nieistotna i tym samym zrezygnowano z jej podania.

Analizując bardziej szczegółowo uzyskane wyniki ze względu na wielkość grupy kapitałowej, mierzonej przynależnością do indeksu WIG20 lub mWIG40, należy wskazać, że odsetek podmiotów, które ujawniały informacje dotyczące kosztów finansowania zewnętrznego, był podobny i wyniósł w przypadku grup kapitałowych wchodzących w skład indeksu WIG20 – 40%, a dla tych z indeksu mWIG40 – 35%. Jeżeli natomiast weźmie się pod uwagę tylko te podmioty, które dokonywały aktywowania kosztów finansowania zewnętrznego, to ich udział był większy w przypadku badanych wchodzących w skład indeksu WIG20 – wyniósł 40%, niż tych z indeksu mWIG40 – 22,5%.

Analizując uzyskane wyniki ze względu na rodzaj prowadzonej działalności, można również zauważyć, że informacje o aktywowaniu części kosztów finansowania zewnętrznego ujawniały wszystkie grupy kapitałowe z branży elektromaszynowej, 83,3% z branż chemicznej i paliwowej, 75% z branży energetycznej i 66,6% z branży wydobywczej. Informacje te nie znalazły się natomiast w sprawozdaniach finansowych żadnej z grup kapitałowych z branży finansowej, motoryzacyjnej czy spożywczej.

W tym miejscu należy podkreślić również fakt, że aż 64% badanych grup kapitałowych nie odniosło się w notach objaśniających do kwestii aktywowania kosztów finansowania zewnętrznego. Dane zawarte w sprawozdaniach finansowych nie pozwalają jednak jednoznacznie ocenić, czy powodem tego był faktyczny brak aktywowania tych kosztów, gdyż nie zostały spełnione warunki, które to umożliwiają, czy też badane podmioty nie wywiązały się z wymogów nałożonych przez MSR 23 i nie ujawniły wymaganych informacji. Z jednej strony, jak już wspomniano, prawie wszystkie objęte badaniem grupy kapitałowe posiadały środki trwałe w budowie, czyli dostosowywane składniki aktywów, z drugiej natomiast wszystkie sprawozdania finansowe zostały zbadane przez biegłych rewidentów, uzyskując pozytywne opinie.

Choć MSR 23 nakłada obowiązek ujawniania informacji dotyczących aktywowanych kosztów finansowania zewnętrznego, to nie precyzuje jednak, w którym miejscu sprawozdania finansowego należy je przedstawić. Dlatego też w dalszej części przeprowadzonego badania ustalono, w których notach objaśniających zostały zawarte informacje dotyczące omawianego problemu oraz w jaki sposób zostały zaprezentowane. Uzyskane wyniki przedstawiają rysunki 1 i 2.

Rys. 1. Miejsce ujawniania informacji o kosztach finansowania zewnętrznego

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonego badania.

Znacząca większość badanych grup kapitałowych ujawniała informacje o aktywowaniu kosztów finansowania zewnętrznego w notce dotyczącej rzeczowych aktywów trwałych. Ten sposób wybrało aż 81%, przy czym było to 75% grup wchodzących w skład indeksu WIG20 oraz 85,7% tych z indeksu mWIG40. W przypadku 9% podmiotów informacje dotyczące badanego problemu zostały zawarte zarówno

Rys. 2. Sposób prezentacji informacji o kosztach finansowania zewnętrznego

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonego badania.

w notach dotyczących rzeczowych aktywów trwałych, jak i wartości niematerialnych i prawnych. Do rzadkości należy natomiast ujawnianie tych informacji w ramach odrębnej noty, w całości poświęconej tylko kosztom finansowania zewnętrznego (4,5%).

Jeżeli chodzi natomiast o sposób prezentacji informacji o kosztach finansowania zewnętrznego, to badane grupy kapitałowe najczęściej wybierały krótki opis słowny (54,5%), rzadziej zaś prezentowały konkretne kwoty w tabeli dotyczącej zmian wartości posiadanych składników rzeczowych aktywów trwałych (27,3%). Analizując oddzielnie uzyskane wyniki ze względu na wielkość grupy kapitałowej, zaobserwowano istotne różnice. Duże grupy wchodzące w skład indeksu WIG20 częściej prezentowały informacje w tabeli pokazującej zmiany, jakie zaszły w badanym okresie w posiadanych rzeczowych aktywach trwałych – 83,3%, rzadziej zaś wykorzystywały tylko opis słowny – 25%. W przypadku grup wchodzących w skład indeksu mWIG40 sposób prezentacji był odwrotny, tzn. częściej pojawiał się opis słowny – 75% niż prezentacja w tabeli pokazującej zmiany w rzeczowych aktywach trwałych – 16,7%.

Zgodnie z par. 26 MSR 33 podmioty mają obowiązek ujawnienia w sprawozdaniu finansowym nie tylko informacji dotyczącej kwoty aktywowanych kosztów finansowania zewnętrznego, ale również stopy kapitalizacji, która została zastosowana do ustalenia tej wartości, jeśli dostosowywany składnik aktywów został sfinansowany również zobowiązaniami zaciągniętymi w innych celach. Dlatego też w dalszej części badania sprawdzono, czy badane podmioty wywiązują się z tego obowiązku. Informację dotyczącą stopy kapitalizacji odnaleziono w sprawozdaniach finansowych zaledwie czterech badanych podmiotów, co stanowi 23,5% tych, które

dokonały aktywowania kosztów finansowania zewnętrznego i ujawniły kwotę. Oznacza to, że w 75% badanych podmiotów nie wystąpiły warunki wymagające określenia stopy kapitalizacji albo też nie wypełniły one nałożonego przez MSR 23 obowiązku. Analiza informacji zawartych w sprawozdaniach finansowych niestety nie daje możliwości jednoznacznej oceny, jaki był powód nieujawnienia tych informacji. Można natomiast w tym miejscu dodać, że zastosowaną stopę kapitalizacji częściej ujawniły grupy kapitałowe z indeksu WIG20 – 37,5% niż z indeksu mWIG40 – 11,1%.

Analizując problematykę kosztów finansowania zewnętrznego aktywowanych w wartości składników majątku, postawiono również pytanie, czy ich wielkość w badanych podmiotach jest znacząca. W celu uzyskania odpowiedzi obliczono wartość wskaźnika udziału aktywowanych kosztów finansowania zewnętrznego w całości kosztów finansowych, wykazanych przez podmiot w rachunku zysków i strat oraz w samych kosztach zapłaconych odsetek od zobowiązań długoterminowych (kredytów, pożyczek, dłużnych papierów wartościowych). Uzyskane wyniki posłużyły następnie do obliczenia wartości średniej oraz odchylenia standardowego, a uzyskane rezultaty zostały przedstawione w tabeli 2.

Tabela 2. Wartość średnia i odchylenie standardowe udziału aktywowanych kosztów finansowania zewnętrznego w kosztach finansowych i odsetkach od zobowiązań długoterminowych

Miernik	Udział aktywowanych kosztów finansowania zewnętrznego w kosztach finansowych ujętych w rachunku zysków i strat		Udział aktywowanych kosztów finansowania zewnętrznego w odsetkach płaconych od zobowiązań długoterminowych	
	2015	2016	2015	2016
Średnia	13,91%	20,52%	23,95%	37,50%
Odchylenie standardowe	19,34%	37,41%	26,50%	54,44%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonego badania.

W roku 2015 aktywowane koszty finansowania zewnętrznego stanowiły średnio 13,9% wszystkich kosztów finansowych wykazanych w rachunku zysków i strat oraz 24,0% zapłaconych odsetek od zobowiązań długoterminowych. W roku 2016 wartości te uległy zwiększeniu do poziomu odpowiednio 20,5% i 37,5%, co oznacza, że badane podmioty aktywowały większą część kosztów finansowania zewnętrznego. Analiza wartości średniej wskaźnika, przeprowadzona oddzielnie dla podmiotów wchodzących w skład indeksu WIG20 i mWIG40, wykazała identyczną tendencję, przy czym wzrost średniego udziału aktywowanych kosztów finansowania zewnętrznego w kosztach finansowych oraz w odsetkach od zobowiązań długoterminowych był większy w przypadku grup z indeksu mWIG40 niż WIG20. Należy również wskazać, że otrzymane dla poszczególnych podmiotów wartości wskaźni-

ków udziału były mocno zróżnicowane, co podkreślają wysokie wartości odchylenia standardowego.

Ze względu na fakt, że wysoki udział skapitalizowanych kosztów finansowania zewnętrznego tylko w jednej grupie kapitałowej może znacząco wpływać na wartość średnią, dokonano dodatkowo podziału badanych podmiotów na trzy grupy ze względu na wartość obliczonych wcześniej wskaźników udziału. Pierwszą grupę stanowiły podmioty o niskim udziale aktywowanych kosztów finansowania zewnętrznego, tj. do 10%, drugą podmioty o średnim udziale, tj. od 10 do 50%, a trzecią te, dla których wskaźnik udziału był wysoki, czyli powyżej 50%. Następnie ustalone dla poszczególnych grup liczebności zamieniono na udziały, a uzyskane wyniki prezentuje tabela 3.

Tabela 3. Podział badanych grup kapitałowych ze względu na wartość wskaźnika udziału aktywowanych kosztów finansowania zewnętrznego w kosztach finansowych i odsetkach od zobowiązań długoterminowych

Przedział	Wskaźnik udziału aktywowanych kosztów finansowania zewnętrznego w kosztach finansowych ujętych w rachunku zysków i strat		Wskaźnik udziału aktywowanych kosztów finansowania zewnętrznego w odsetkach płaconych od zobowiązań długoterminowych	
	2015	2016	2015	2016
Do 10%	52,9%	52,9%	35,3%	41,2%
Od 10% do 50%	41,2%	41,2%	58,8%	35,3%
Powyżej 50%	5,9%	5,9%	5,9%	23,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonego badania.

W latach 2015 i 2016 rozkład wartości pierwszego wskaźnika był identyczny i w ponad połowie badanych grup udział aktywowanych kosztów finansowych był niski i nie przekroczył 10%. Dla nieco ponad 40% badanych udział ten był średni i wahał się od 10 do 50%. Tylko dla niecałych 6% aktywowane koszty finansowania zewnętrznego były wysokie i stanowiły przeszło 50% kosztów finansowych, wykazanych w rachunku zysków i strat. Jeżeli pod uwagę weźmie się natomiast drugi wskaźnik, czyli udział aktywowanych kosztów finansowania zewnętrznego w odsetkach od zobowiązań długoterminowych, to w roku 2015 dla prawie 60% badanych grup jego wartość kształtowała się na średnim poziomie. W roku 2016 natomiast zwiększył się znacząco (bo aż prawie czterokrotnie) odsetek tych podmiotów, dla których wartość wskaźnika przekroczyła 50% – z 5,9 do 23,5%. Przy czym w przypadku połowy z nich wartość wskaźnika przekroczyła 100%. Potwierdza to wzrost wartości skapitalizowanych kosztów finansowania zewnętrznego w składnikach aktywów.

Na zakończenie przeprowadzonego badania zweryfikowano również, czy zasady aktywowania kosztów finansowania zewnętrznego oraz ujawniania tych informacji zostały opisane w polityce rachunkowości stanowiącej integralną część sprawozdania finansowego. Przeprowadzona analiza pokazała, że te informacje znalazły się

w ponad dwóch trzecich (68,3%) badanych sprawozdań finansowych, przy czym ujęły je wszystkie grupy kapitałowe, które następnie dokonały ujawnienia informacji w tym zakresie, oraz 50% pozostałych podmiotów. Odsetek ten był również podobny w zależności od wielkości grupy kapitałowej i wyniósł 65% w przypadku grup z indeksu WIG20 i 70% w przypadku tych z indeksu mWIG40.

Analizie poddano również miejsce przedstawienia tych informacji w ramach polityki rachunkowości. Prawie trzy czwarte badanych grup, które odniosły się do tego problemu, prezentowało zasady w ramach odrębnej pozycji poświęconej tylko kosztom finansowania zewnętrznego i tak też zatytułowanej. W przypadku 17% informacje te zostały przedstawione przy omawianiu zasad prezentacji środków trwałych, a pozostałe 5% zawarło je w opisie dotyczącym kosztów finansowych. Należy wskazać, że sposób przedstawiania tych informacji w polityce rachunkowości był także zróżnicowany. W przypadku 61% badanych dokonany opis był dokładny i przedstawiał konkretne wytyczne, zgodne z zapisami zawartymi MSR 23. Pozostałe 39% zasady ujawniania informacji o kosztach finansowania zewnętrznego przedstawiły bardzo syntetycznie – w postaci jednego zdania.

4. Zakończenie

Na podstawie wyników przeprowadzonego badania dotyczącego ujawniania informacji dotyczących kosztów finansowania zewnętrznego w sprawozdaniach finansowych największych grup kapitałowych notowanych na GPW w Warszawie można wyciągnąć następujące wnioski:

- Informacje, dotyczące aktywowania lub nie kosztów finansowania zewnętrznego zostały ujawnione zaledwie w jednej trzeciej badanych sprawozdań finansowych, mimo że prawie wszystkie podmioty były w posiadaniu dostosowywanych składników aktywów oraz finansowały swoją działalność zobowiązaniami długoterminowymi. Informacje zawarte w sprawozdaniach finansowych nie dają jednak możliwości jednoznacznej oceny, czy powodem tego był brak spełnienia warunków umożliwiających aktywowanie kosztów finansowania zewnętrznego, czy też niewywiązanie się z obowiązków nałożonych przez MSR 23.
- Informacje dotyczące wielkości aktywowanych kosztów finansowania zewnętrznego były najczęściej ujawniane w nocie dotyczącej rzeczowych aktywów trwałych w postaci krótkiego opisu słownego.
- Wielkość skapitalizowanych kosztów finansowania zewnętrznego jest w poszczególnych podmiotach dość mocno zróżnicowana, ale wykazuje tendencję rosnącą.
- Stopa kapitalizacji, której ujawnienia wymaga MSR 23, jest w praktyce ujawniana bardzo rzadko. Informacje zawarte w sprawozdaniach finansowych nie pozwalają jednak na weryfikację, czy powodem tego jest brak konieczności jej wyliczenia, czy też podmioty nie wywiązują się z obowiązku nałożonego przez MSR 23.

Literatura

- Gabrusewicz W. (red.), 2011, *Rachunkowość finansowa dla profesjonalistów*, Wydawnictwo SKWP, Warszawa.
- Holda A., 2013, *MSR/MSSF w polskiej praktyce gospodarczej*, C.H. Beck, Warszawa.
- Międzynarodowy Standard Rachunkowości 23 – Koszty finansowania zewnętrznego*, Dz.Urz. UE L 338/12.
- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1260/2008 z dnia 10 grudnia 2008 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1126/2008 przyjmujące określone międzynarodowe standardy rachunkowości zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do Międzynarodowego Standardu Rachunkowości (MSR) 23, Dz.Urz. UE L 338/10.
- Sprawozdania finansowe grup kapitałowych wchodzących w skład indeksów: WIG20 i mWIG40.
- Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, Dz.U. z 2015 r. poz. 1893.
- Walińska E., 2007, *Międzynarodowe Standardy Rachunkowości*, Oficyna a Wolters Kluwer business, Kraków.
- Walińska E., Kaczmarczyk I., 2009, *Koszty finansowania zewnętrznego jako element pomiaru dokonań jednostki – zmiana podejścia międzynarodowych standardów sprawozdawczości finansowej*, [w:] *Zintegrowany system pomiarów dokonań w rachunkowości. Księga pamiątkowa wydana z okazji 60-lecia obecności prof. zw. dra hab. Zbigniewa Messnera w Akademii Ekonomicznej im. Karola Adamieckiego w Katowicach*, Katowice.